

НИКОЛАЙ ДУБИНИН НА ЛОВ ЗА ТАУГ-ТЕКЕ

Превод от руски: Атанас Георгиев, 1979

chitanka.info

Още спях, покрит с тежката кошма^[1], когато рано сутринта под входния брезент на палатката ми се провряха главата и ръката на малкия Абдрасурман и звънкият глас на младия джигит весело екна:

— Ей, давай чашка, ще прием кумис^[2]! Ставай, трябва да вървим, стрелят теке! — Веднага скочих: днес ни предстоеше да отидем към скалите на лов за теке — диви планински козли. Досега не ми се беше случвало да видя тези животни, които живеят по високите планини.

Докато си оправях нещата, Абдрасурман донесе кумис. В откритата палатка струеше сияйната светлина на утрото. Излязох. Денят започваше. Заляна от ранното, студено слънце, между веригите на мощните хребети Кунгей и Заилийски Алатау лежеше долината Кебен — тя гореше сред зелената светлина на алпийските пасища — джайляу, както ги наричат киргизите. Снежните върхове на планината и езиците на ледниците розовееха. Разпенени бели ручеи по склоновете на хребета, по отсамната страна на долината, падаха вертикално надолу и ту ослепително пламваха, ту матово гаснеха. Из кръглите върхни отвори на ловните и на овчарските юрти, сред които се намираще нашата палатка, се издигаше лек дим. Прозрачното, синьо, близко планинско небе сияеше и лъхаше прохлада.

Киргизите ловци се готвеха за път. Насочвайки се към близкия табун коне, те хвърлиха шест ласа. Шест коня се изправиха на задните си крака... От табуна се откъсна сив жребец и увлече стотината струпани кобили надалеч от стана.

Няколко бели хрътки с червеникави петна седяха наоколо и внимателно следяха приготвленията на ловците. Космат скален орел, прикован към върха на двуметрова скала, надменно се обърна и със страшна, необуздана тъга в огнените си златисти очи се взря втренчено в далечните снежни върхове. В краката му лежаха недокоснати червени трупчета на мармоти. Надолу по скалите с грохот се пенеше планинският поток Кебен.

Като оставиха скимтящите кучета, понеже не им бяха нужни в лова по скалите, ловците възседнаха конете и направо през стръмнината преминаха в съседната клисура. Пътеката водеше все по-нагоре и по-нагоре. Когато шестте коня навлязоха в клокочещите потоци, разпенените кристални пръски се разсипваха и блестяха.

Киргизите, поклащайки се на седлата, яздеха напред. Облечени в памучни халати, с бели ватени малахай^[3], обточени по края с черно, те

носеха тънкостволи пушки на рамо и в отпуснатата си ръка държаха стегнато изплетен, тежък бич. Само бригадирът Шерше Намазалиев беше облечен в сивата си полувойнишка ловна куртка, беше без халат и бич.

Изкачвахме се на горната предскална зона на алпийските пасища. Навред наоколо се виждаха прекрасни и нежни цветя.

Погледът ми не можеше да се откъсне от ситните, изящни и фини треви, когато навлизахме в зоната на пълния цъфтеж. Тревната покривка бе по-рядка, прелестните треви се отделяха една от друга, цветовете им свободно поклащаха главички. Тук, сред планинския въздух, красотата на цветовете бе открита, лека и омайна, тя живееше с хилядите трептящи фигурки, безгрижно люлеещи се на тънките си стъбълца.

Изкачвахме се още по-високо. Тук вече скалистите сипеи като езици се врязваха в килима от цветя. Те ставаха все повече и накрая камъните побеждават. Цветя, полюшващи сини, оранжеви и бели главички, растяха между камъните. Когато се наведеш и погледнеш хоризонтално, виждаш рисунък на тънки и нежни цветове, растящи из светлите камъни.

Хиляди най-прекрасни цветя и хиляди светли камъни живееха в чудно съчетание. Очарованието от него бе безкрайно, то не пресищаше очите. Този светъл свят ни гледаше безгрижно с пленителната си, естествена хармония.

Мармотите, подобни на кафяви стълбчета, стояха изправени край дупките си. Техният пронизителен, постоянно повтарящ се писък ни посрещаше отдалеч. Когато конниците приближаваха, зверчетата ги изчакваха, а после мигом се вмъкваха в дупките си.

Но ето че конете навлязоха в сипей от сив чакъл и срутени камъни. Измъквайки се от снежните грамади, покриващи върховете на планините, каменните потоци се спускаха надолу. Тези мъртви реки, мрачно застинали, се сливаха надолу и образуваха разпенена от камъни, неподвижна и в същото време сякаш бягаща долина.

Стигнахме края на клисурата и приближихме към завършващия я циркус. Отстъпвайки встрани, червеникавите безжизнени скали обграждаха задънената клисура като исполинско ветрило. Изглеждаше, че по-нататък няма път. Намазалиев обаче насочи конете по пътечка, извиваща като змия по стръмния склон между огромните скали.

Конете, потънали в пот, се катереха нагоре. И изведнъж пътеката прекъсна. Пред нас се откри плоска тераса, по която лениво течеше заблатен ручей, украсен с цветове на иглика — спокойно, тихо алпийско бласто сред планинските стръмнини и урви. Наляво бе полето на вечните снегове, то лежеше, откривайки в разрез своята многометрова дебелина, увисналите му надолу езици бяха редом с нас. Отпред и надясно бяха мъртвите, сега вече близки скали. Между тях се простираше каменно плато с белеещи се пластове зърнест сняг.

Намазалиев слезе от коня и се покатери на близката височина. Огледа местността с бинокъла. След това се обърна и леко подсвири. Сنيшавайки се между камъните, покатерих се при него и загледах през големия полеви бинокъл. Два козела-теке стояха на най-високата скала отсреща, а други два лежаха на площадката точно под нас. Прекрасните едри животни стояха като изваяни над бездната. Огромните им рога се извиваха сърповидно към гърба им. Теке властваха над величествените, непристъпни скали. Техните тъмни, неподвижни силуети, които увенчаваха исполинската, извисена нагоре каменна твърд, изглеждаха като символи на гордата романтика на живота. Гледах и не откъсвах очи. Ето те и тебе, теке! Най-после се състоя срещата ми с теб — червеникавия могъщ теке, победителя на планините, който не скача, а „лети“ и умее да вижда и подушва врага от километри! Теке почувстваха опасността и трепнаха. Двата, които лежаха, се изправиха и четирите тръгнаха бавно. Скоро изчезнаха между скалите.

— У, дявол! Коня е видял! — каза Намазалиев.

Наложи се отново да се качим на конете и по каменната пътека да се катерим по дяволската стръмнина. Спряхме пред купчина камъни. Намазалиев прилегна на тях и заразглежда веригата скали надясно.

— Четири тауг-теке — пошепна той, показвайки в далечината една изпъкнала скала, — и един рог надясно.

Два козела стояха неподвижно и два лежаха на каменния склон. По-наляво чифт извити рога се показваха иззад камъните над, линията на хоризонта. Беше топло и тихо, слънцето беше точно в зенита, синьото, сияещо, чисто небе беше съвсем близо до нас. Наляво и зад нас, блестейки, ярко просветваше снегът и правеше въздуха да изглежда като изтъкан от светлина. Предпазливите планински пуйки,

които тук се наричат улари, подсвиркваха проточено и мелодично „фииу, фю, фииу“. Големите тъмни лироопашати силуети на три улари, излетели иззад камъните, минаха съвсем наблизо и като че разсякоха ръждивите, залети от слънцето ярки скали. Това беше голяма сполука за мен, защото на малцина се е случвало да видят улари — толкова предпазливи са те и толкова се слива окраската им с фона на гранитните скали.

— Ние с теб ще ти чакаме тук! На камъните няма трева. Надвечер тук ще дойдат — каза Намазалиев.

Ловците поведоха конете надолу, за да не ги забележат теке. Козлите-стражари стояха неподвижно.

Като разглеждах скалите, забелязах още два козела, лежащи на съседния склон. И така, седем теке. Ако слязат по този тесен проход тук, долу, да пасат, ще има славна стрелба. Изведнъж двата стражеви теке бавно се отдалечиха към близкия превал, а после... сърцето трепна и бясно затуптя в гърдите ми. Като че червеникавите камъни оживяха и тръгнаха нагоре. Повече от сто теке, които по-рано не бях забелязал, като река потекоха към превала и застанаха на линията на хоризонта. Обърнаха глави към нас и замряха като силуети от гравюра на светлата линия на небето, гледайки втренчено надолу. Стражите трепнаха, скриха се зад превала и цялото стадо в миг изчезна: сигурно стражите бяха видели ловците, когато те пълзяха обратно.

— У, дявол! — каза Намазалиев. — Сега съвсем избягаха. Ще ги догоним!

Той изпрати съпровождачите ни да ни посрещнат в съседната клисура, където решихме да отидем през превала след козлите. Започнахме да се изкачваме по каменната река, настръхнала от скални отломъци и сипеи ситен чакъл. Беше горещо и се налагаше всеки десет минути да почиваме. На разстояние един изстрел излетя и плавно се понесе голяма ръждивочервена пуйка с бяла опашка отдолу. Вдигнах пушката и разперилият криле силует на улара за миг кацна на мушката, но Намазалиев ме хвана за ръката.

— Почакай! — тихо викна той. — Не стреляй, козел ще изплашиш!

Като свистеше рязко, вдигна се и с крясък отлетя към снега и втора пуйка, а след нея — и трета. Няколко други се вдигнаха надалеч.

Изкачихме се до мястото на бившето леговище на козлите и продължихме по тясната пътечка към превала. Горе тръгнахме по мек насип от едър чакъл. След това започваше плато, покрито със започнал да се топи фирнов сняг. Разкри се панорама на огромни върхове. В перспектива те изглеждаха малко по-ниски от нас. Зад нас лежеше гигантската верига на снежните планини на Кунгей Алатау. Встрани и отпред се тълпяха планините на Заилийски Алатау, веригите се очертаваха чисти и ясни, върховете блестяха. Тръгнахме направо през снега, той се топеше и слягайки се, се бе превърнал в твърд фирн. Приближихме до края на превала откъм другата страна. От височината на стръмната урва се разкри картината на съседната клисура във вид на огромен циркус. Стояхме над изворите на реки. От ледените езици долу изтичаха ручей. Като тераси бяха разположени осем езера. От третото с шум изтичаше вода и се разбиваше, образувайки пяна и пръски от ударите в стръмните склонове. Голямо езеро лежеше в центъра на каменния циркус. То не изтичаше отникъде. Снежните полета достигаха плътно до южния му бряг. Настанили се на края на скалната урва и опрели крака в една пукнатина, разгледахме лежащия под нас свят. Козлите изчезнаха безследно. В центъра на циркуса обаче — там, където се издигаха няколко малки самотни остри скали — стояха два стари козела.

— О, бикове, истински бикове! — възкликна Шерше. — Ще идем при тях! — живо каза той, очертавайки с ръка пътя по огромния радиус на циркуса.

От края на бездната изглеждаше, че надолу път няма. Тръгнахме направо, по края на фирновия сняг. Намазалиев започна да се спуска по пътя на козлите. Скоро достигнахме място, при което се налагаше да се скача. Трябваше да скочим към два метра надолу и да се задържим на много малка заснежена издатина на скалите. Шерше скочи и като балансира, се задържа, след това погледна към мен отдолу и каза:

— Моля те, послушай, не скачай, иди назад, ще ти пратим кон.

Аз се засмях. Той поклати глава и скочи по-нататък на каменистия сипей. След половин минута аз го догоних и тръгнахме внимателно надолу. Сипеят от чакъл и едри камъни, смесени с него, течеше под краката ни и ние се сляхме с него. Това беше типичен сипей — стъпиш ли в него, той започва бавно, а след това все по-бързо

да тече, сякаш си стъпил в река, в която вместо вода плуват живи, течащи всички заедно камъни. Преди да слезем към езерото, тръгнахме по края на снежното поле. Тук Шерше стана още по-предпазлив.

Спуснахме се под стените на скалиста урва. Над главите ни тревожно, гръмко и ясно крещяха жълтоклюни алпийски гарги. Когато те прелитаха от камък на камък или със спирални извивки се вдигаха към върха на скалата, наблюдавайки ни, краката им ярко аленееха. Казахите наричат тези птици тай-карга, а киргизите — саръ-тумшук-чокотан. Беше странно да се гледат тези блестящи черни птици сред мъртвите камъни, където само мъхове, лишей и бактерии образуват цветна покривка в зелено, розово, виолетово и червено върху повърхността на земята и скалните отломъци. Спуснахме се по-долу и излязохме на каменния склон. Със скачане стигнахме до края на езерото, след това тръгнахме край брега и излязохме в центъра на циркуса. Пред нас се издигаше малката, двадесетметрова група скали, на която бяхме видели двата козела. Започнахме да се катерим. Горестъпките на Шерше станаха съвсем тихи, той сне пушката и започна да дебне. Козлите бяха изчезнали, обаче Шерше откри следите им. Те се спускаха на сто метра по-надолу, изкачваха се на другата, следващата група малки скали и изчезваха.

Денят преваляше, иззад скалите и дълбоките падини започнаха да се надигат сенки, прохладата обвиваше планините. Всичко замираще в мълчание и спокойствие от тишината на идващата вечер.

— У, дявол — каза Шерше, — ловът свърши, почини си малко и ще отидем при конете.

Седнахме на камъните. Слънцето се скланияше зад планините, започна да пада здрач.

— Сега теке тук ще дойде — продължи Шерше, — трябва да убием, трябва да нощуваме, а хляб няма, дреха няма, ще отидем в къщи. Гледай, сега теке ще дойде, тогава ще тръгнем.

В лекия здрач върху скалата срещу нас се появиха четири козела. Те стояха в профил, мощни, с шоколадов цвят, с дълги, тесни и тъмни бради, извили сърповидните си мощни рога.

— Погледни! — каза Шерше, показвайки с ръка назад, към скалата, от която преди малко се бяхме спуснали.

На срязания скалист връх рязко се очертаваха около десетина силуета. И изведнъж те станаха много повече. Десетки теке стояха и гледаха надолу, към дълбочината на циркуса, където се готвеха да се спуснат. И на всички други скали започнаха да излизат десетки теке. Като на гравюра, рисувана от невидимата ръка на велик художник, се появяваха тъмните силуети, очертавайки се на свечеряващото се небе.

Онемях от възторг. Наоколо, по целия хоризонт на огромния циркус, стояха свободните, непобедими тауг-теке. Леко склонили глави с могъщите си рога, те се оглеждаха, душеха и напругаха слух.

Върховете на планината започнаха да се замъгляват. Мъглата се спускаше, обвивайки скалите. И теке, и камъните, и небето — постепенно всичко потъна в призрачната тъкан на облаците.

Ето го него, каменното царство на теке. Мълчаливо и неподвижно седяхме с Шерше и наблюдавахме виденията на това задоблачно царство.

Изведнъж долу зад скалата се чу шумолене, а след това предпазливият, едва доловим, но ясен шум от стъпки на спиращо се, замиращо и отново тръгващо животно. Ние залегнахме. Безшумно дръпнах предпазителя. Гърдите ми се изпълниха с пулсиращото ми сърце.

Откъм моята страна, на около шестдесет метра, иззад камъните се появиха сърповидни рога и изведнъж с неуловими движения тауг-теке се изправи цял на самия ръб на малката скала. Мигновено стрелях и повторих. Теке изчезна. Камъните загърмяха по издатините и ние чухме глух шум от падане.

Прибягвайки към скалния ръб, видяхме теке — той лежеше на седем метра под нас, на последната скална тераса. Огромното животно беше мъртво, тънка струя кръв течеше от ъгъла на устата му.

Пристигнаха киргизите, прехвърлиха мъртвия тауг-теке през седлото на Шерше и го привързаха. Вече по тъмно седнахме на конете. Като разговаряха приглушено, ловците тръгнаха надолу. В дълбините на клисурата луната, скрита зад планинските теснини, угасна. На дъното на клисурата легна мрак. След това планините се раздалечиха и луната се показва отново. Няколко пъти се спускахме на дъното на клисурата във влажната тъмнина, изпълнени с боботенето на водата, и отново се изкачвахме горе, където шумът затихваше и сияеше светлината на луната.

Юртите се появиха неочаквано. Като разседлах коня, аз влязох в плъстения кръг на киргизкия дом. Огънят пламтеше ярко. Около него седяха, подвили крака по турски, киргизите-ловци. Стопанката стоеше край меха и с дълга пръчка бъркаше кумиса. Оставих седлото и излязох.

Юртите бяха тъмни. Светлината не проникваше през тях. Неподвижната тъмнина скри планините. Табунът пръхтеше. На небето започнаха да се появяват звезди и все повече се разгаряха...

[1] *Кошма* — дебела плъстена завивка — Б.пр. ↑

[2] *Кумис* — хранително млечнокисело питие от кобилешко мляко — Б.р. ↑

[3] *Малахая* — особен вид шапка — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.